

HARUN CANDAN • **Hayalname**

HARUN CANDAN 1987'de yılında İzmir'de doğdu. Buradaki ilk ve ortaöğretimini ardından 18 Mart Üniversitesi Gökçeada MYO'da Halkla İlişkiler ve Reklam okudu. 2009'dan bu yana İstanbul'da çalışıyor, yaşıyor.

İletişim Yayınları 1977 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 297

ISBN-13: 978-975-05-1443-2

© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2014, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

YAYINA HAZIRLAYAN Belce Ünüvar

KAPAK Suat Aysu

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Birhan Koçak

BASKI ve CILT Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 03 21

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

HARUN CANDAN

Hayalname

Aramakla bulunmaz ama bulanlar hep arayanlardır.

– Bâyezid-î Bistâmî (k.s.)

Bir

Babam bana kaderin ne olduğunu anlatmaya çalıştığında on iki yaşındaydım. Mezarlıkta bizden başka bir de amaçsızca gezinen uyuz bir köpek vardı. Rüzgâr servi ağaçlarını sağa sola yatıracak kuvvetle salladığında köpek korkuyor, ben korkuyordum. Babamsa korkamayacak kadar dalgındı. Belki de bundan sonra hiçbir şey onu korkutamayacaktı.

Zaman, tüm hatıralarımı silecek kadar uzağında bıraksa da beni, unutmayacaktım. Sonbaharın kahverengi günlerinden biriydi. Bu aynı zamanda beyaz yüzlü narin karısının, annemin, burnundan kan gelip yataklara düştüğü günden yirmi sekiz gün sonrasıydı. Gökteki dolunayın hilale döndüğü süreçte annem de adeta dolunayken hilale dönmüş, öperken burnumun içine gömüldüğü yanakları çökmüş, saçlarını okşayan ellerinin daha önce hiç hissetmediğim kemikleri belirginleşmişti. Kapının aralığından yatak odasını seyrediyordum. Rüzgârın sokaklarda koşturduğu huzursuz bir geceydi. Solgun gece lambasının nesnelere hüznü katan aydınlığında babam annemin başucuna oturmuş Kur'an okuyordu. Ara sıra gözlerini avuçları arasında kaybolan küçük

mushaftan alıp anneme bakan babam bu kadar soğukkanlı olmayı nasıl becerebiliyordu, bilmiyorum. Babam durmaksızın okuyor, annem kim bilir rüyasında ne görüyordu? İki-sine de dışarıdan bakarken annemin yatakta titremeye başladığını görüp irkildim. Korkudan gözlerimi kapattığımda dünyadaki son saatlerini ölüm uykusunda geçiren annemin tınısı çoktan ölmüş belli belirsiz sesi duyuldu. Narin yüzlü beyaz annem, karısı, babama “Gidiyorum ben” demişti. Babam okumakta olduğu ayeti tamamladıktan sonra boş oda sessizlikle doldu. Bir cesaret gözlerimi açtığımda babamın titreyen eliyle annemin bir zamanlar öptüğü göz kapaklarını kapattığını gördüm.

Bir gün önce toprağın üzerindeyken bir gün sonra toprağın altına koyacaktık annemi. Ölüsü yıkılırken köyün kadınları cami avlusunun bir köşesinde, az evvel gassalın annemi yıkamak için su ısıttığı, ateşin üzerinde durmaktan karmış kazanlarda, içim kalktığı için benim yiyemeyeceğim yemekleri pişiriyorlardı. Çok sonraları öğreneceğime göre ölüm nedeniyle aralarındaki nikâh düştüğü için annemin cenazesini yıkayamayan babam şadırvandaki taburelerden birisine oturmuş mütemadiyen sigara içiyor, dalgın gözleriyle cami avlusunda olup biteni seyrediyor gibi görünüyor ama sanki aklının içinde başka bir mekânda, başka bir zamanı yaşıyordu. Belki de bu annemin allı morlu bindallısının içerisinde, karşı köyden at sırtında gelin geldiği gündü, çünkü az sonra annem, hayat cevheri et, kemik ve ruhtan değil kavak ağacından da olsa, son kez ata binecekti. Bense etrafımı sarmış suskun arkadaş kalabalığı arasında bir daha annemi göremeyecek olmanın nasıl bir şey olduğunu anlamaya çalışıyordum.

İkinci namazının ardından caminin bahçesinde cenaze namazı kılındı. Sonra, suratları tüm ifadelerden arındırılmış ve konuşmamaya yemin etmişler gibi ağızlarını bıçak açma-

yan bir sürü adam annemin tabutunu omuzlayıp mezarlığın yolunu tuttular. Önceden kazılmış mezara annemin küçücük kalmış bedenini yerleştirdiklerinde ben daha fazla dayanamayıp ağlamaya başladım. Üzerine kürekle toprak atıp gömüyorlardı; boğulacaktı annem.

Mezar son halini aldıktan sonra toprağın üzerine mersin fidanları saplayıp kulpu kırık bir testiyle su döktüler. Annemle kıyaslandığında çoktan ölmesi gereken belki yüz yaşında bir ihtiyar Kur'an okudu, dua etti. Hep beraber amin dedik. Daha sonra köyün erkekleri kasketlerini ellerine alıp ifadesiz suratlarıyla sıraya girerek babama taziyede bulundular. Herkes gittikten sonra babam mezarının başına eğilip anneme sessizce bir şeyler söyledi. Uzaktaki dağların tepelerinde sesini duyamadığımız şimşekler çakıyordu.

Babam annemle konuştuğundan sonra beni yanına çağırdı. Yanaklarımı avuçladı. Elleri toprak kokuyordu. Gözlerini öptü. Titreyen sesiyle kaderden bahsetti. Konuşmasında bol bol Allah'ın ismi geçiyordu. Uyuz köpek bile daha fazla durmayıp gitmişti ama babam hâlâ anlatıyordu. "Ölüm" dedi, "ahrete doğmaktır". Doğmak mı? Bunlar anlamlandırabileceğim sözler değildi ama yağmur altında çamura ve hüzne bulanmıştık ve ne babam ne de ben anlamları umursuyor, dahası bir şeylerin anlamlı olması gerektiğini anlam-sız buluyorduk. Bu yüzden babamın anlattığı ve benim anlamlandıramadığım için aklıma takılan soruların hiçbirisini dile getirmedi. Zaten kimseyle konuşmak istemiyordum. Sözcükler de anlamlarını kaybetmişlerdi. Annemi istiyordum. Yeniden ağlamaya başladım. Babam da karısını istiyor olmalıydı ki o da ağlamaya başladı. El ele tutuşup çamurlu yolda bata çıka evin yolunu tuttuk. Yolda, mezarlıkta gördüğüm uyuz köpeğe rastladık; yanılmıyorsam o da ağlıyordu ya da belki ben baktığım her yerde kendimi görmeye başlamıştım.

Üzerinden tam on iki yıl geçtikten sonra annemin öldüğü gün yaşadıklarımın tekrar gözümün önüne gelmesinin sebebi, Süleymaniye Camii'nin avlusunda, musalla taşının üzerinde, yeşil örtüyle kaplı bir tabut ve tabutun başında sessiz sessiz ağlayan küçük bir çocuktü. Baktığım her yerde kendimi gördüğümünden ya da mezarlığın çamurlu yollarına ve geçmişe saplı kaldığımdan değil elbette ama gözyaşlarının dinceğini bilsem çocuğun yanına gidip ona kaderden bahsedirdim. Fakat biliyordum ki ihtiyacı olan şey çikolata, para, yeni bir bisiklet değil, tanımadığı bir adamdan alacağı nasihatler hiç değil; zaman, yalnızca zamandı.

Ceketimi çıkarıp duvardaki eğreti askılığa astım. Gömleğimin kollarını sıvadım. Çoraplarımı çıkarıp ayakkabılarımın içine koydum. Musluğu açtım. Bundan üç yüz yıl önce burada abdest alan herhangi bir adamın da abdest alırken benim gibi ölümü düşünüp düşünmediğini düşünerek abdest almaya başladım. Yüzümü ikinci yıkayışımı; sağımda bir karaltı belirdi. İster istemez karaltıdan tarafa dönünce bir turistin fotoğrafımı çektiğini gördüm. Bundan üç yüz yıl önce yaşayan ve burada abdest alan hiç kimsenin düşünemeyeceği şeyler düşünerek abdestimi tamamladım. Kâğıt mendille kollarımı, yüzümü, ayaklarımı sildim. Çoraplarımı, sonra da ayakkabılarımı giydim. Yerimden doğrulup askıdaki ceketimi aldım. Arkama döndüm, iki adım ileride, bana bakıyordu. "Merhaba" dedi. Cevap veremedim. Turist değilmiş. Fotoğrafımı çektiği için rahatsız olup olmadığını sordu. Güzelliği karşısında o kadar utanmıştım ki, sanki bir kabahatim varmış gibi karşısında ezilip büzülüyor, yüzüne bakamıyordum. Sesi rehavi makamında bestelenmiş, daha önce bestekârı hariç hiç kimsenin duymadığı bir ilahiydi ve bu mucizevî musikinin mest ettiği ruhumun mustarip olduğu has-

talıklarından sıyrılarak adeta kendini yeniden var etmesini, hem kendisinden sıyrıldığı mevcut varlığımla hem de an be an oluşan yeni varlığımla aynı anda hissediyordum. Hissediyordum hissetmesine ama daha evvel herhangi bir insan böyle bir hissi tadımlamadığından, sözcükler var edilirken ve evrilirken içine düştüğüm bu duygu selini anlatacak harfler bir araya getirilmemişti ve bu yüzden bana ne olduğunu kendime bile tam olarak anlatamıyordum. Hissettiğim şeyi kendime anlatamayışımın sebebi aslında ne hissettiğimi anlamayışım da olabilirdi gerçi ama tıpkı anlamları önemsemeyi bir kenara bıraktığım o cenaze günü yaptığım gibi içinde bulunduğum durumun, aklımdan geçen düşüncelerin ve ruhuma dokunan hislerin bir anlama sahip olup olmadıkları umurumda değildi. Bir şey olmuştu bana. Bildiğim tek şey buydu. Ne eksik ne de fazla, iyi ya da kötü, bir şey olmuştu bana. Varlığımın derin köklerinden beslenen volkan yükselmeye başladı ve kırmızıya boyadı içimi. Çünkü kırmızı kıyafetinin askıları lacivert sutyenin askılarını örtmeye yetmemişti. Sonra o lacivert okyanusa düşüp çırpınmaya başladım. Dev dalgalar beni her defasında metrelerce ileriye fırlatıyordu. Bu kazadan sağ kurtulursam mucize adam temalı haberlerle gazetelere fotoğraflarım basılırdı. Güzelliğini anesinden alan küçük kızıma anlatacağım olağanüstü bir serüvene sahip olurdum. Kızım demişken, fotoğraf çekmeyi seven annesi ona her yıl aynı pozu verdirip fotoğraflarını çekerdi. Bizim mutluluğumuz ise biliyordum ki hiçbir fotoğraf karesine sığmayacak kadar büyük olacaktı. İçinde boğulduğum okyanustan bile büyük... Fesleğen kokularının yaşama sevincimizi körüklediği gecelerde ona sımsıkı sarılarak uyuyacak, rüyamda yine ona sarılarak uyduğumu görecektim. Aradan üç yüz yıl geçse bile onun bana hissettirdiklerini hissedebilecek bir insan yeryüzüne gelmeyecekti. Sabahları martı sesleriyle uyanacaktık; tıpkı şimdi olduğu gi-

bi... Bu doğru; martı sesleri duyuyordum. Martuların çığlıkları dalga seslerine karışıyordu. Gözlerimi açtığımda kendimi bir kumsalda sere serpe yatarken buldum. Anlaşılan dalgalar beni karaya sürüklemişti. Ölmemiştim. Fakat denize doğru eğilmiş yamuk palmyelere bakılırsa ölebilirdim; belki de ıssız bir adaydı burası. Yerimden güçlkle doğruladım. Her yerim ağrıyordu. Dahası elbiselerim lime lime olmuştu. Kumsalda ayak izlerimi bırakarak yürümeye başladım. Okyanusun laciverti, gökyüzünün mavisi, bulutların beyazı, kumsalın sarısı ve tropikal bitkilerin yeşili arasında tam yirmi beş sene yürüdüktan sonra kıyıya vurduğumu, yani yürüyüşüme başladığım noktaya geldiğimi yerdeki ayak izlerimden anladım. Ancak anlaşılan o ki birisi beni takip ediyordu; zira yerde iki çift ayak izi vardı. Bir çifti bana ait olan, diğer ikisi benimkine karışmış ama daha küçük, narin izler... Yere eğilmiş izleri izleyip fikir yürütmeye çalışırken arkamdan birisinin yaklaştığını hissettim. Heyecanla doğrulup ondan tarafa döndüm. Fotoğrafımı çekiyordu. Etrafı bir vanilya kokusu kapladı. Sutyenin askısının lacivertiyle dalgaları ayaklarımıza kadar gelen okyanusun lacivertinin tonlarının aynı olup olmadığını düşündüm. Şekli bir kalbi andıran dudakları aralandı. Tenine dokunarak tüm günahlarımdan arınmak için o dudakları elimle örtmek istedim ama söyleyeceği şeyler hayatımı şekillendireceğinden yapamadım bunu. “Bir şey mi oldu?” diye sordu usulca. “Dalgınlaştınız?”

Eliyle kıyafetinin askısını düzeltti. Korkarım göğüslerine baktığımı düşünmüş olmalıydı. Bir parça lacivertin bana hissettirdiklerini ona nasıl anlatabilirdim ki... Utancımın külahından düşmüş talihsiz bir dondurma topu gibi erimeye başladım. Yüzüne bakamayışımın sebebi de utanmamdı ama gözlerimi koyacak başka yer bulamayınca mecburen başımı kaldırdım. Güzel yüzü Haliç’e doğru eğilen güneş-

ten de parlaktı. Omuzlarına çağlayan gibi dökülen siyah saçlarıyla geceyi andırıyordu; ortasında birer adet yıldız barındıran iri-yeşil gözleri, fındık kadar burnu, vişne reçeli damlayan dudakları, bembeyaz teni ve bakışlarındaki çekingenlikle de ürkek bir ceylanı. “Kusura bakmayın” diyebildim, “daldım öyle”.

Bu Gizem’le benim aramda geçen ilk diyalogdu. Kadim zamanlara ait elyazması bir rüya tabirleri kitabı aramak hevesiyle Süleymaniye Kütüphanesi’ne gelmesem, gelmişken ikinci namazını camide kılmaya karar vermesem, belki de abdest almak için şadırvandaki onlarca çeşme arasından o çeşmeyi seçmesem Gizem’le hiç tanışamayacaktık. Fakat bir gece önce gördüğüm rüya beni derinden etkilemiş, bir rüya tabiri arayışına sevk etmişti. Gözlerimi açtığımda yastığıma ve yurdun üçüncü katına nereden geldiğini bilmediğim ölü bir karınca bana bakıyordu. Karıncayı boş verip unutmamak için rüyama odaklanmıştım. Aslında rüyanın sebebini gece yatmadan evvel yurdun mutfağında hiç gereği yokken yediğim ekmek arası sucuğa bağlayabilirdim. Ne var ki uyandıktan sonra epey zaman geçmişken, sabah kahvaltısının ardından içtiğim üç bardak çayın da sonrasında hâlâ aklımdan gitmeyip çözümsüz düşüncelere sevk edecek kadar bir rüyanın beni etkilemesi sanırım pisboğazlığımın marifeti olamazdı.

Mavi, masmavi bir gökyüzünün altında, sırtüstü öylece uzanmış, şekilleri durmaksızın değişen pamuksu bulutları seyrederek onları nesnelere benzetmeye çalışıyordum. Hepsi buydu. Bu rüyada bu kadar etkilenecek ne vardı? Belki birisi bana bu rüyayı anlatsa üzerinde bile durmazdım ama işin aslı duygularda gizliydi. Rüyamda hissettiklerimi daha önce hiç hissetmemiştim. İlk defa karşılaştığım bir hissi ise nasıl tanımlayacağımı bilemiyordum.

Belki simyanın ve uzayın sırlarını çözmüş ancak bir kumpas neticesinde kelleyi kaptırarak idam edilmiş bir rüya yo-

rumcusu üç yüz yıl öncesinden rüyama ve hislerime tercüman olabilir umuduyla geldiğim Süleymaniye'den daha da karışık duygularla ayrıldım. Gizem fotoğrafımı çektikten sonra rahatsız olup olmadığını sormuş, olumsuz bir yanıt almayınca da fotoğrafın bir kopyasını hediye edebileceğini söylemişti. Ancak bunun için en erken bir dahaki hafta sonu buluşmamız gerekiyormuş. Zira kullandığı makine analog olduğundan çektiği fotoğrafları çıkartmasını beklemeliymişim. Ertesi pazar öğlen ikide, Galata'da, kulenin dibinde buluşmak üzere ayrıldık.

* * *

Her gün pek çok şey bekliyordum; gelmek bilmeyen otobüsler, randevusuna geciken sorumsuz arkadaşlar, bir türlü demlenmeyen çay, zamanın yavaşladığı sıkıcı dersin bitimi... Fakat daha önce annem hariç herhangi bir kadını özlemle beklemişliğim yoktu. Zaman nasıl geçecekti bilmiyordum. Yine de belleğimin arka odalarından bir tanesine çok eskiden yedi tane gün kilitlemiştim. Yani asla bitmeyeceğini düşündüğüm başka bir haftayı da daha önce bir şekilde geride bırakmayı başarmıştım. Tıpkı şimdiki gibi nasıl geçeceğini bilemediğim koca bir haftaydı bu. Topu topu on dört öğrencinin eğitim gördüğü köydeki ilkokulu bitirdiğim yazdı. Babam belki imam belki de sadece hafız olmamı istediği için elimden tutup şehirdeki yatılı Kur'an kursuna götürmüştü beni. Evden gitmek istemiyordum. Geri dönemeyeceğimden korkuyordum çünkü. Üstelik annem hastalanmıştı. Bir haftadır doğru düzgün yataktan bile çıkamamıştı. Zavallı annem benim için onu da yaptı; çamaşırlarımı ve kıyafetlerimi küçük bir çantanın içine itinayla yerleştirirken mutsuz ve solgun gözüküyordu. Vedalaşırken de babama göstermeden el çabukluğuyla bir kâğıt banknot tutuşturmuştu avucuma. O parayı hiçbir zaman harcamayacağımı elbette o zamanlar bilemezdim.